

Kirja-arvio

Jenni Mäenpää

Minitutkimuksista koostuva työkalupakki visuaalisuuden analyysiin

Aiello, Giorgia & Parry, Katy (2020). *Visual Communication. Understanding Images in Media Culture*. London: Sage Publications, 295 s.

Visuaalisen kulttuurin tutkimuksen lisääntyminen viimeisen kolmen neljän vuosikymmenen aikana (Becker 2004) on synnyttänyt tarpeita yhä uusille visuaalisen kulttuurin tutkimusoppaille. Visuaalisiin tutkimusmenetelmiin opastavia teoksia on ilmestynyt erityisesti 2000-luvulla (esim. van Leeuwen & Jewitt 2000; Rose 2016 [2001]; Fahmy ym. 2014)

Giorgia Aiellon ja Katy Parryn teos rajaa visuaalisen analyysin visuaalisen viestinnän tutkimukseen, joka rajautuu edelleen mediakulttuurin visuaalisiin esityksiin. Vaikka mediakulttuuri laajasti ymmärrettynä voikin pitää sisällään melkein mitä tahansa, rajautuu tästä katsannosta pois esimerkiksi näkemistä ja havaitsemista tai aistiärsykkeiden vastaanottoa koskeva tutkimus.

Visuaalisuuden tutkimuksen kasvusta huolimatta alaa leimaa edelleen jonkinlainen altavastaajan rooli. Visuaalisuus mielletään helposti jonkinlaisena lisäulottuvuutena, jonka tarkasteluun olisi hyvä kiinnittää huomiota esimerkiksi tekstintutkimusta tehdessä, mutta puhtaasti visuaalisuuteen keskittyvä tutkimus nähdään edelleen marginaalisena. Kenties tästä leimasta johtuen saatetaan myös ajatella, että visuaalisuus on jotain kirjoitetun kielen ulottumattomissa olevaa, ja siksi se tarvitsee omat, erityiset tutkimusmenetelmänsä. Kuvallisuutta on kuitenkin mahdollista tutkia myös perinteisillä tekstintutkimuksen menetelmillä. Toisaalta on totta, että visuaalisuus tarjoaa tutkijalle myös monia mahdollisuuksia, joita ei tavoiteta esimerkiksi diskurssianalyysillä tai sisällönerittelyllä. Juuri tähän moninaisuuteen Aiellon ja Parryn teos johdattaa lukijansa.

Kirja on jaettu kolmeen pääteemaan, joiden alla esiteltävät tutkimukset käsittelevät identiteettiä, politiikkaa ja kuluttamista. Jaottelu kuvaa hyvin visuaalisen kulttuurin saateenvarjomaista ulottumista eri tutkimusalueille (Barnhurst ym. 2004). Esiteltävien tutkimusten kattaus ei tietenkään ole sattumaa, vaan luonnollisesti teokseen valikoidut tapaustutkimukset liittyvät kirjoittajien omiin tutkimuksiin ja asiantuntemukseen. Aiello ja Parry toimivat molemmat median ja viestinnän alan apulaisprofessoreina Leedsin yliopistossa ja ovat pitkän linjan visuaalisen kulttuurin tutkijoita. Aiellon pääfokus on ollut brändäämisessä ja identiteettikamppailuissa erityisesti politiikan, talouden ja kulttuurin

alueilla. Parryn työ taas on liittynyt pääasiassa poliittiseen aktivismiin, sotakuviin ja kuvajournalismiin.

Kirjassa esiteltäviä tutkimuksia yhdistää se, että kaikissa keskitytään visuaalisten representaatioiden purkamiseen erilaisten tutkimustyökalujen avulla. Tässä mielessä kirjan 18 tapaustutkimusesimerkkiä tarjoavat laajan kirjon mahdollisia tutkimuskysymyksiä, metodisia ja analyttisiä lähestymistapoja sekä lähdekirjallisuutta esimerkiksi opinnäytetyön tai muun tutkimuksen suunnitteluun. Tätä tehtävää palvelee myös se, että jokainen tapaustutkimus sisältää lyhyen teoreettisen johdattelun, jota seuraavat tutkimuskysymykset ja aineisto, tulokset ja johtopäätökset. Kunkin alaluvun jälkeen esitellään lisäksi jatkotutkimuksen aiheita ja lisäkirjallisuuslähteitä.

Tapausesimerkeissä käytetty rakenne alkaa toistuessaan vaikuttaa oppikirjamaiselta ja lukijaa turhankin paljon kädestä pitäen johdattavalta. Toisaalta kirja on suunnattu tutkijoiden lisäksi opiskelijoille, ja valittu tyyli puoltaa siitä näkökulmasta hyvin paikkaansa. Selkeät tutkimusesimerkit tarjoavat käytännöllisiä malleja siitä, miten ja millaisilla menetelmillä voi tutkia kysymystä x tai y.

Tapaustutkimusten aiheet tuovat hyvän päivityksen 2020-luvun mediaympäristöön, sillä esittelyyn on otettu esimerkiksi suosittun YouTube-tähden visuaaliset strategiat ja seksuaalivähemmistöjen itserepresentaatiot Instagramissa. Perinteisempää mutta ajankohtaista tutkimusta edustavat puolestaan esimerkit muun muassa Rohingya-muslimien auttamiskampanjan visuaalisista keinoista ja ISIS-terroristien propagandavideoiden mediakäsittelystä. Lisäksi yksi kiinnostavimmista esimerkeistä kirjassa on visuaalisen retoriikan analyysin (visual rhetoric) yhdistäminen sosiaalisen median valeutisilmioon, kuten trollitileihin ja harhaanjohtavaan poliittiseen vaikuttamiseen.

Kirjan loppuluvussa kirjoittajat pohtivat valokuvan asemaa nykyisessä digitaalisessa mediaympäristössä, jossa keskustelu kuvien todenmukaisuudesta ja valheellisuudesta on saanut taas uusia kierroksia muun muassa videomanipulaation ja tekoälyyn perustuvien kuvakäytäntöjen johdosta. Tässä yhteydessä he tekevät Paul Froshiin (2018) viittaten kiinnostavan rinnastuksen valokuvien ja ruutukaappausten välille. Rinnastus liittyy todistusvoimaan, joka on näihin päiviin asti liitetty lähinnä valokuvaan. Nyt samankaltaista autenttisuusleimaa on alettu liittää myös ruutukaappauksiin, jotka on otettu esimerkiksi myöhemmin poistetuista Twitter-postauksista, jolloin ruutukaappausten avulla voidaan todistaa, mitä tapahtui tai mitä joku sanoi tai teki.

Kirjan lukeminen antoi itselleni paljon ajattelemisen aihetta, ja erilaisten tapaustutkimusten kirjo laajensi käsitystäni visuaalisen analyysin mahdollisuuksista. Teosta voi suositella käytettäväksi hakuteoksenomaisesti tutkimuksen suunnittelussa tai sitten vaikkapa kokonaisuutena, joka tarjoaa hyvän läpileikkauksen visuaalisuuden tutkimuksesta esimerkiksi menetelmäkurssin suunnitteluun.

Kirjallisuus

Barnhurst, Kevin G.; Vari, Michael & Rodríguez, Ígor (2004). Mapping Visual Studies in Communication. *Journal of Communication* 54:4, 616–644.

<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2004.tb02648.x>

Becker, Karin (2004). Where is Visual Culture in Contemporary Theories of Media and Communication? *Nordicom Review* 25:1, 149–157.

<https://doi.org/10.1515/nor-2017-0278>

- Fahmy, Shahira; Bock, Mary Angela & Wanta, Wayne (2014). *Visual Communication Theory and Research: A Mass Communication Perspective*. New York: Palgrave Macmillan.
- Frosh, Paul (2018). *The poetics of digital media*. Cambridge: Polity.
- van Leeuwen, Theo & Jewitt, Carey (2000). *The Handbook of Visual Analysis*. London: Sage Publications
- Rose, Gillian (2016 [2001]). *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials*. London: Sage Publications.